

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciskanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. popoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21:60, polletna K 10:80, četrtletna K 5:40, mesečna K 1:80; za Nemčijo celoletno K 26:40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36:—.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selonburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 2. do 7. zvečer. Inerati: enostopna petlitvrsca 80 vin., pogojen prostor, poslanec in reklame 40 vin. — Inerati sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.
Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 562.

V Ljubljani, v ponedeljek dne 21. aprila 1913.

Leto III.

Nemški panama.

Berlin, 19. aprila.

Kakor bomba je padlo včeraj v državni zbor! Pod zaščito specialnega cesarjevega prijateljskega stojičja milijonsko velepodjetje Kruppovo se poslužuje za povečevanje svojih profitov takih podlih praktik, da je njih razkritje izrazilo v zbornici krik ogorčenja, kakršnen morda še nikoli ni odmeval od sten tega parlamenta. Spekulativna metoda, katerih se poslužuje ponosna, svetovnoznana, od Viljema II. pri vsaki priliki na poseben način počaščena velekapitalistična tvrdka, so nepoštenost. Ali to ne bi dandanes nikogar presenetilo. Brez nepoštenega ravnanja, ki pa se združuje z rutinirano prevadnostjo, da se obvaruje konfliktov s kazenskimi zakoni, si skoraj ni misliti modernega velekapitalizma. Ali razkritja sodruga dr. Liebknechta, ki so napravila včeraj nepopisno senzacijo v nemškem državnem zboru, pomenijo mnogo več. Opraviči imamo s pravo panamsko afero, z mahinacijami izrazito separtarskega značaja, z rečmi, ki niso več samo umazane in nepoštenost, ampak tudi s stališča zakonov kriminalne. Afera se nam razkriva, ki zahteva najstrožjo preiskavo, ne le zato, ker je kazen za taka zločinstva neizogibna, dokler je sploh v veljavi sistem kaznovanja, ampak tudi zato, ker je treba poiskati zanesljiva sredstva, da se preprečijo podobne infamije za bodočnost.

V glavnem se da obdolžitve sodruga Liebknechta razdeliti v dveje. Kruppova tovarna orožja je lansirala v francoske časopise Nemčiji sovražne članke. To je trditve, ki se zdi človeku tako nezasiščena, da je na prvi hip ne bi verjel, temveč bi mislil, da mora biti tožnik v nepojmljivi zmoti. Kdor pozna vlogo, ki jo igra časopisje v modernem življenju, spozna prvi hip nevarnost, ki lahko nastane iz takega zločinstva. Sistematični napadi v časopisju, ki ne ostajajo brez vpliva na ljudsko mišljenje in na politične kroge, lahko povzročijo tudi vojno. Čeprav je to zadnja posledica, je vendar mogoča. Nemški državljani, ki spravljajo Nemčijo s pomočjo tujega časopisja v vojno nevarnost, je nedvomno veleizdajalec. In če bi storil tak greh navaden državljani, bi ga imel državni pravdnik nemudoma v svojih kleščah.

Ali je mogoče, da bi se takega zločinstva dopustila svetovnoznana, od najvišjega faktorja v državi protežirana tvrdka? Težko je verjeti! Ali Kruppove tovarne izdelujejo orožje. Izdelujejo ga in ga prodajajo. In še nikdar ni stari Krupp ali pa sedanja lastnika ali pa kdorkoli izmed voditeljev tovarne vprašal, v čigave roke pridejo kanoni, ki jih izdelujejo nemška industrija in nemške roke, pa na koga bodo streljali. Kakor se prodajajo platno in moka vsakomur, če plača, tako prodajajo Kruppovi svoje morilno orožje povsod, kjer je dobiti kaj profita. Če bo nemško orožje danes ali jutri ubijalo nemške junake, jim ni nič mar.

Prodani pa hočejo veliko orožja. Čim več je kupčije, tem večji je dobiček. Kjer je že veliko milijonov, tam gre želja za milijardami. Poraba topov je na naposled vendarle drugačna kakor poraba krompirja. Živeči gre med ljudi, če so lačni in če imajo — kajpada — dovolj denarja, da si ga morejo kupiti. S konsumom kanonov je stvar nekoliko drugačna, in s kapitalističnega stališča je povsem razumljivo, da si izkušajo prizadevati trditve kolikor mogoče zboljšati trg. Morala se jim ne sme preveč vtikati v take reči.

Povpraševanje po topovih in puškah — kalkulirajo Kruppovi čisto stvarno in trgovsko — bo tem večje, čim je večja vojna nevarnost. Militaristični čimtelji sicer sami prav radi posegajo v ljudske žepe, ker jih vodi želja po lastni velikosti. Ali kupčija bi bila lahko še veliko izdatnejša, če ne bi bilo ljudstvo povsod tako proketo miroljubno. Za boljši profit je treba več bojnega razpoloženja, več vere v vojno, več draženja in sovraštva. Ako bi Francozi malo glasneje zakričali po revanži, malo ostreje napadali Nemčijo, malo bolj izzivali, bi bila kanonada potreba na Nemškem takoj večja. Toda Francozi so vse preveč razumni, hladnokrvni. Bavijo se s svojimi domačimi zadevami, politizirajo, reformirajo, strmoljavijo svoje ministre, a noben Boulanger se ne polavi več med njimi. To je treba popraviti.

In Kruppovi patrioti sedejo na napišejo oster članek proti Nemčiji, in s pomočjo svoje privatne diplomacije ga vrinejo v francosko časopisje. Pa še enega, pa še enega. Ni zlodija, da ne bi začelo nemško časopisje odgovarjati. Nemara pomagajo Kruppovi literati tudi tukaj. Firma, ki ima stike s samim cesarjem, bo pač imela tudi nekaj vpliva na ono žurnalistiko, ki pozna veljavo denarja!

Dr. Liebknecht je dejal: Kar trdim, lahko dokažem. V rokah imam dokaze in predložil sem jih tudi vojnemu ministru. — Če pravi to Liebknecht, se mu lahko verjame, zakaj vse njegovo dosedanje politično delo potrjuje resnobo in resničnost.

To je ena stran Liebknechtovih obdolžitev. Druga je na ta, da ima Kruppova tvrdka agente, ki imajo nalogo za denar izvajati vojaške tajnosti, od militarističnih faktorjev. Seveda Kruppova tovarna ne potrebuje mobilizacijskih dispozicij in trdnjaviških načrtov, za katerimi volunirajo špioni tujih držav. Ali vojaške tajno-

sti so tudi drugačne, take, ki zelo zanimajo veliko orožno podjetje, in ki jih država prav tako skrbno čuva kakor n. pr. vojno ordere de bataille. To so n. pr. raznovrstne konstrukcije, katerih ne bodo najbrže za nobeno ceno pokazali Francozom ali Rusom. Kakor za vojne ateseje tujih sil, tako je pa to tudi za vsakega nepoklicanega domačina tajnost, torej tudi za Kruppovo tvrdko.

Ali to ni ženeralo patriotov iz Essena. Denar je treba sejati, če se ga hoče žeti, so si mislili, pa so si organizirali špionažo kakor sovražnik iz tujine in so plačevali izdajstvo, da so mogli vtakniti nos v skrivnosti, ki bi jim po pravu morale ostati skrivnosti.

Naravno je, da se je vse to godilo iz konkurenčnih razlogov. Taka dejanja so prepovedana in kaznjiva. Torej tudi niso patriotična. Ali nad patriotizmom stoji kupčija, in če gre za večji profit, je tudi patriotična Kruppova tvrdka pripravljena korumpirati vojaške osebe ter jih namesto v službo domovine postavljati v službo svoje denarne vreče.

Vojni minister v Heeringen je slišal Liebknechtove obdolžitve, o katerih se že dlje časa vodi preiskava. Ni pa bilo opaziti, da bi ga bila ta reč kaj posebno vznemirjala. Dejal je, da so Liebknechtova izvajanja pretirana. Ali na ta način se ne odpravljajo take afere. Nemški parlament razpravlja vojno predlogo, ki zahteva nezasiščane žrtve od nemškega ljudstva. Če tudi hočejo enkratno milijardo, ki jo baje militarizem neizogibno potrebuje, nabrati od imovitejših državljanov, katerim se ima naložiti enkratni davek od premoženja, vendar ni dvomiti, da bo velik del te ogromne svote neposredno vzet iz ljudskih žepov, kajti kapitalizem ima dovolj moči, da odvali svoje izdatke na druga pleča. Razumeti pa žuga nemškemu ljudstvu trajna obremenitev, ki ima znašati 300 milijonov mark na leto več kakor doslej.

Po Liebknechtovih razkritjih je pa jasno, da je podlaga za te zahteve umetno ustvarjena s hujskarijami, ki imajo svoj začetek v onih podlih mahinacijah po francoskem časopisju, ki smo jih uvodoma omenili. S svojo vojno predlogo postaja torej vojna uprava skrivna grehov orožnih podjetij. Če ne bi bilo z onimi intrigami umetno ustvarjeno razpoloženje za zvišane vojaške izdatke, ne bi imel vojni minister nobene utemeljitve za svoje silne zahteve.

Panama kriči torej po absolutnem, vsestranskem razjasnitvi, preden se sklepa o vojni predlogi. Državni zbor je bil zapeljan. V namenoma razširjeno temo je vrgel sodrug Liebknecht nekoliko luči; zdaj je na parlamentu, da zahteva popolno jasnost. In kakor kaže debata, je zbornica dovolj vznemirjena, da se ne bo zadovoljila s publicami, ampak bo zahtevala, da se ji pove vsa resnica. Da se pri tem razbline marsikakšen nimbus, je več kakor gotovo.

Liebknecht odgovarja vojnemu ministru.

Berlin, 20. Ker je vojni minister von Heeringen izkušal oslabiti Liebknechtove trditve o mahinacijah Kruppovega podjetja in ostalih orožnih tvrdk, je Liebknecht na včerajšnji seji odgovoril z natančnejšimi podatki. Dejal je:

Vojni minister je zanikaval, da so se v Kruppovi aferi izdale kakšne vojaške tajnosti. Treba je pač napraviti razliko med izdajstvom vojaških tajnosti in napraviti kakšni tuji državi, ali pa napraviti privatni osebi. **Zadnje se je nedvomno zgodilo.** Tajna poročila, ki jih je dobila Kruppova tvrdka, se ne nanašajo le na konkurenco, ampak tudi na konstrukcije. **Tvrdka ima veliko število tajnih poročil v svojih tajnih predalih v Essenu.** Velik del je bil konfisciran. Sam imam neko število prepisov v rokah in sem jih deloma dal vojnemu ministru na vpogled. Vso zadevo je obravnavala Kruppova tvrdka na najtajnejši in najintimnejši način. Akti so bili izročeni eni osebi. Ako meni vojni minister, da ni dokazana sokrivda višjih uradnikov, se mi zdi, da se hoče tukaj zopet ravnati po stari metodi: Male tatove obežajo, veliki ostanejo prosti. Spada li g. von Dewitz, ki je jel akte spravljene in v čigar omari jih je dal berlinski preiskovalni sodnik zapleniti, med male pri tvrdki Krupp? Seveda nisem pričakoval od vojnega ministra zahvale. Ali da se zahvaljuje Kruppovi tvrdki, je vendarle čudno. Morda je vojni minister vsled patriotičnih stopenj pri Kruppovih vajen take hvale. Tvrdka Krupp ima zahvaliti nemškemu ljudstvu sto in sto milijonov. Zanimiv je spomin na to, da je pisal lastnik tvrdke Krupp leta 1858. Napoleonu III. zelo ydano pismo in ga prosil, naj pogleda slike od Kruppove tovarne izdelanih in dodanih topov. Napoleon je dal odgovoriti, da živahno želi uspeh in razvoj industrije, ki je poklicana, da izvrši znatne službe za človeštvo. V svetniški sijaj, ki obdaja tvrdko Krupp, spada torej tudi slika Napoleona III. Način, kako mi je vojni minister včeraj odgovoril, kaže, kako potrebno je bilo spraviti stvar zdaj tukaj na dan. **Mahinacije nemških municijskih in orožnih tovarn so mu že dve leti znane, pa ni ničesar storil zoper to.** Preiskava v zadevi Kruppove tvrdke se je zdaj raztegnila tudi na onega, ki ga sumijo, da je meni dal podatke. To me sili, da nastopim povsem brezobzirno, zlasti ker je ves mate-

rial že v rokah sodnikov. Ne more se zahtevati od mene, da bi čakal, dokler ni vojna predloga pod streho. Vojni predlogi na Francoskem in v Nemčiji, največji nevarnosti za evropski mir, sta produkt kupčijskih patriotov.

Vojni minister se je včeraj le na kratko zmenil o tovarni za strelivo in orožje. Kruppovo tvrdko je še skoraj vzel v zaščito. O Dillingerjevem slučaju je popolnoma molčal. Stališča, na katero se morata postaviti uprava in parlament, katerima je kaj do značnosti, torej še ni zastopal s sigurnostjo, ki bi jo bilo želeli. Znano je, da je **vsa oboroževalna industrija kartelirana.** Če se torej najuglednejše tvrdke poslužujejo takih nesnažnih sredstev, tedaj osvetljuje to na zelo čuden način vso nemško oboroževalno industrijo. Minister bi moral uvesti splošno anketo, ki bi se morala izvršiti brezobzirno napram vsem.

Nemške tovarne za strelivo in orožje so razširjale zlagane vesti v tujem časopisju, da bi napravile v Nemčiji primerno razpoloženje za nove vojne predloge. Krupp v Essenu je že leta delal s **podkupovanjem, z izdajstvom vojaških tajnosti.** in sicer z znanjem visokih uslužbencev te tvrdke. **Te reči morajo znatno izpremeniti stališče državnega zbora napram oboroževalnim vprašanjem.** Pospeševati podkupljivost uradnikov vojne uprave, kakor je storil Krupp, ni malenkost, in se pravi korumpirati te uradnike. In tej tvrdki izpričuje vojni minister velikodušno udejstvovanje patriotičnega mišljenja! Ljudje, ki izvršujejo te mešetarske prak-tike, vtikajo vsako leto neštete milijone, ki prihajajo iz žepov ljudstva. Oni imajo glavni dobiček od današnjega vojaškega reda in so najhujši hujskači za nasilno potlačevanje ljudstva. To so oni ljudje, ki se drznejo očitati socialnim demokratom brezdomovinstvo!

Ti vzorni patrioti so pač obsojeni s tem postopanjem, ki se dotika **deželnega in veleizdajstva.** Jaz sem storil svojo dolžnost. Vojnemu ministru bo še izpolniti dober del njegove dolžnosti. Nič se ne sme zakrinkavati in zatajevati. Tukaj gre za panama, ki je hujši kakor panama. Ali bo imela vlada dovolj energije, da nastopi zoper vsega mogočnega Kruppa in njegovo kapitalsko kliko? Ali bo večina te zbornice izvajala zaključne posledice, ki so v interesu nemškega naroda in evropskega mira?

Ministrov odgovor.

Vojni minister von Heeringen se je takoj oglašil za besedo in je izjavil: Že včeraj sem dejal, da po tem, kolikor doslej sploh poznam rezultat preiskave, ni govora o deželnem izdajstvu ali pa o izdajstvu takih vojaških skrivnosti, ki ogrožajo varnost države. Pri tem ostane. O preiskavi sami se ne morem izjavljati. Kajti prvič se me sploh ne tiče, **drugič pa res ne vem, kako ta ta hip stoji.** Tovarna za orožje in strelivo je res hotela pred tremi leti spraviti neki članek v francosko časopisje, ki pa je imel po izjavah generalne direktcije le ta namen, da bi dobila po ugovorih podatke za namene francoske vojne uprave (? ! ?) Gotovo pa je, da ni dobila nemška tovarna za orožje in strelivo ne vsled te ne vsled kakšne druge manipulacije kakšen vpliv na sklone vojne uprave glede na oboroženost s strojnimi puškami. Dillingerjevo podjetje sploh ni v nobeni kupčijski zvezi z vojno upravo. Torej še enkrat: V Kruppovem slučaju počakajte na preiskavo. (In med tem dovolite milijardo in milijone...) Za sum, da bi hotel kaj prikriti, ni nobenega razloga. Preiskava je v **rokah pruske justice.** Ugled pruskih sodišč jamči za to, da se bo ravnalo brez obzira na osebe. Od dr. Liebknechta se razlikujem v tem, da čakam z obzornostjo, dokler ne prinese preiskava jasnosti, in do onega trenutka, ko izrečem obsodbo, **ne bom pozabil na zasluge Kruppove tvrdke...**

V debati so se prej in pozneje oglašali govorniki raznih strank, ki so zahtevali popolno jasnost v tej sumljivi zadevi.

Sodrug Liebknecht je še enkrat apeliral na zbornico, naj vzame železno metlo v roke.

Reško delavstvo v stavki.

Reka, 18. aprila.

Vredno je, da opišem nekaj prizorov stavke bednega, izprtega reškega delavstva, ki se bori proti lastnikom ladjedelnice »Danubius«. Ladjedelnica je izključila delavce iz edinega vzroka, da zviša dividende svojih akcionarjev, ker ji ne bo treba plačati kazni zaradi prekasno izgotovljenih naročil.

Reški mestni magistrat je dovolil delavstvu »Danubiusa«, da nabira živež in denar za svoje družine. Nabira: belo in koruzno moko, krompir, slanino itd. Oni, ki so imeli priliko videti na dvorišču stare honvedske vojašnice na Školjiču, kako si delavstvo lepo razdeljuje med seboj nabrano: večje družine dobivajo več, a manjše manj, oni je moral občudovati te delavske bojevničke.

Delavstvo dobiva podpore tudi od zunanjih organizacij in je dobilo doslej precej denarne podpore. Da ni že razglašena splošna stavka na Reki, je vzrok temu, ker ne bi mogli potem ostali delavci tako krepko podpirati delavstvo na »Danubiusu«.

Stavkajoče delavstvo hoče vztrajati v stavki do zmage in uporablja vse sredstva, da

si olajša borbo. Poleg denarnih podpor, ki jih dobivajo stavkajoči od organiziranega delavstva v Trstu in Trzinu (Goriško), so se ponudili ti sodrugi tudi, da vzamejo k sebi brezplačno v oskrbo deco stavkajočih, dokler traja stavka. Bil je to silno ginljiv prizor, ko so proletarski starši spremljali svoje otroke na pot. Veliko število delavstva in matere z otroki se je zbralo na Školjiču, da odpravijo svoje malčke — 40 jih je bilo — na reški kolodvor. S Školjiča je krenila dolga vrsta skozi Fijumar v ulico Fossa preko reškega korza, kjer je korakala točno opoldne. Pretresljivo je bilo gledati toliko dece: majhne in velike, deklice in fantičke, kako odhajajo, a ne ve in ne razume kam, zakaj... Mnogo ljudi se je nabralo, ki so gledali vrsto. Prizor na kolodvoru, kjer so se poslavljali starši od otrok, je bil pač najboljši ginljiv. Starši so jokali in otroci, ali tudi marsikateremu potniku je zableščala solza v očeh, ko je gledal, kako da se mora bedni delavec vsled trme in nenasitnosti podjetnikov ločiti od najdražjega, od otrok.

V stavkovnem gibanju je doslej nad dvatisoč delavcev, ker so mnogi, zlasti oženjeni, odšli z Reke in šli po svetu s trebuhom za kruhom. Reško izprto delavstvo bo vztrajalo v stavki, zanašajoč se na moralno in gmotno podporo ostalega delavstva.

Sodrugi po Slovenskem!

Z ozirom na razvoj našega tiska je nujno potrebno, da si uredimo lastno tiskarno. Za vzdrževanje tiskarne ter za vse ono, kar je s tem v zvezi, pa je treba dobre podlage. Ustanovljamo zato »družbo z omejeno zavezo«, katere naslov naj bo

»Ljudska tiskarna«.

Pozivljamo zato vse one, ki hočejo pri tem podjetju sodelovati, da se udeležijo

ustanovnega občnega zbora,

ki bo 27. t. m. v restavraciji na postaji južnega kolodvora.

Začetek zbora ob pol 11. dopoldne. Kdor se namerava udeležiti zbora in slučajno ni sprejel vabila, naj to naznani sodrugu Antonu Kristanu, ravnatelju »Konsumnega društva za Ljubljano in okolico« v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

V Ljubljani, 12. aprila 1913.

Dr. H. Tuma, Anton Kristan, Dr. J. A. Tomšič.

Ljubljana in Kranjsko.

Izredna seja ljubljanskega občinskega sveta bo v torek, dne 22. aprila 1913 ob šestih popoldne v mestni dvorani. Dnevni red: A. Javna seja: I. Naznanila predsedstva. II. Odobrenje zapisnika zadnje seje. III. Personalnega in pravnega odseka poročila: 1. o dopisu županov glede podelitve častnega meščanstva. 2. o dopisu županov glede podelitve meščanstva. IV. Finančnega odseka poročila o dopisu mestnega magistrata glede dobave nove opreme za altar pred mestno hišo. V. Stavnega odseka poročila: 1. o dopisu magistrata glede stroškov za izvršitev obrežnih zidov ob regulirani Ljubljani po načrtih arhitekta Kellerja. 2. o dopisu mestnega magistrata glede prisrbe primernejših uradnih prostorov za mestni stavnbi urad; 3. o dopisu magistrata glede nekaterih nujno potrebnih poprav mestnega kopališča v Kolesiji; 4. o dopisu magistrata glede nujne poprav nasipa pri mestnem ribniku ob poti v Tivolju; 5. o prošnji Fran Ksaverja in Brigite Souvanove za obnovitev parcelacije njunje posesti parc. št. 141, 67/3, 68 in 69 kat. občine Kapucinsko predmestje. VI. Direktorja mestnega vodovoda in elektrarne poročila: 1. o dopisu deželnega odbora glede oddaje vode iz mestnega vodovoda občini Moste; 2. o prošnji Karla Pogacarja za odpis večje porabe vode; 3. o prošnji dr. Pavla Samassa za odpis večje porabe vode. VII. Samostalni predlog obč. svetovaleca Jožefa Reiserja glede zgradbe mestnega kopališča v Ljubljani v bližini šentjakobskega mostu. B. Tajne seje: I. Naznanila predsedstva. II. Odobrenje zapisnika zadnje seje. III. Personalnega in pravnega odseka poročila o dopisu Mestne hranilnice glede napredovanja uradnikov Mestne hranilnice v smislu novih pragmatičnih določil. IV. Stavnega odseka poročila: 1. o dopisu županov glede reorganizacije in popolitve mestnega stavnega urada; 2. o dopisu magistrata glede dovolitve neke stavbene doklade. V. Šolskega odseka poročila o dopisu kuratorja mestnega dekliškega liceja o prošnji dveh licejskih učiteljev za stalno potrditev ter izposlovanje proforskega naslova. VI. Direktorja mestnega užitinskega zakupa poročila o podaljšanju užitinskega zakupa za nadaljnjo zakupno dobo treh let.

Avstrijska balkanska politika. Deželno sodišče je na ovadbo policijskega ravnateljstva uvedlo proti pisatelju sodr. Ivanu Cankarju kazensko preiskavo zaradi — zadnjega njegovega predavanja v »Mestnem domu«, ki smo ga objavili tudi v »Zarji«; policija je iztaknila v predavanju — pregrešek po § 305, — zaradi enakega pregreška je novomeško državno pravdnishvo dvignilo obtožbo proti g. dr. Ivanu Dimniku, advokatu v Krškem.

— **Znamenje časa.** Kranjski okrajni glavar g. Schitnik je izdal na učitelstvo kranjskih ljudskih šol in na podrejeno uradništvo ukaz, da se udeležijo škofovega sprejema o priliki birmovanja. Znamenje časa je, da se uradniku, ki tako predrzno zlorablja svojo uradno oblast, ne bo skrivil niti las na glavi; s svojo nečuvno protizakonitostjo je le še pospešil svoj avanzman.

— **Sodrug kolesarji pozor!** Sodrug kolesarji, ki se nameravajo 1. maja udeležiti sprejema s kolesi, naj se zglase najkasneje do 26. aprila pri sodrugu Viktorju Zoretu, Selenburgova ul. 6 ali pa pri sodrugu V. Mihlerju. Sodrug kolesarji, prijavite se v velikem številu, da bo sprejeto tem impozantnejši.

— **Ljubljanskim klerikalnim konsumarjem** prav huda prede. Pred dobrimi štirinajstimi dnevi so imeli občni zbor. Na tem običnem zboru so voditelji konsumne govorili to in ono, le glavnega niso povedali, namreč kolik je dobiček ali pa eventualna izguba. Silno naivni morajo biti člani konsumne klerikalne zadruge, ker voditelji jim niti bilance niso predložili. Na običnem zboru niso člani — prišlo jih je okoli štirideset, imajo jih baje 600, tako sami trdijo — nič dejali in nič se čudili, ker ni bilo bilance. Ali sedaj so pa vendar pričeli premišljati, kako to, da so jih odpravili brez jasnega računa, in sklepajo, da so voditelji konsum prav pošteno »zafrkali«. Hiša, ki so jo kupili v Vodmatu za svojo prodajalno, jih je prav pošteno potegnila v zagato. Klerikalci že od nekdaj niso prijatelji jasnih računov in delavstvo, ki zaupa njihovim lepim besedam, je po navadi desetkrat ogoljufano. Pred meseci je bil »Slovenec« tako gostobeseden o naših konsumih, naj odpre še sedaj zatvornico svoje zgovornosti.

— **Posledice izseljevanja v Ameriko.** Iz Novoga mesta nam poročajo: Izseljevanje naših Dolenjcev v Ameriko pripravlja popolen preobrat tudi v družinskem življenju. Mož gre v Ameriko, pušča doma ženo s kopico otrok in zadolženim posestvom. Vsa teža skrbi za dom in preživljanje pade edinole na ženo. Primorana je puščati otroke doma samim sebi brez varstva. Naravno je, da se zgodi čim dalje več nesreč. Zakonite določbe za varstvo otrok so pri nas prišle v velik konflikt same proti sebi. Takrat, ko so te določbe sklepali, ni bilo izseljevanja, kakor je danes. Zakon zahteva varstvo otrok, na drugi strani pa brezobzirno kaznuje nemarnost staršev. To je v redu! Ampak zakon ne upošteva sedanjih razmer, nastalih vsled izseljevanja. Vzemimo za zgled ta slučaj: Marija Ajdič iz Dol. Kamenja je po odhodu moža v Ameriko ostala z dvema nedoraslimi otrokoma sama na zadolženem posestvu. Mož ji ničesar ne pošlje, sama mora skrbeti za družino. Nekega dne gre svoje polje obdelovati. Otrok pušča doma na zakurjeni peči. V peči pa so se med tem vnela drva, iz razpoke peči je odhajal dim, otrok na peči se je obžgal in v dimu skoro za dušil. Prišla je še pravočasno pomoč, da ni nastala še večja nesreča. Zakon je zahteval kaznovanje matere, ker je otroke prepustila brez varstva v hiši. Ves zagovor, da v danih razmerah ni bilo mogoče drugače ravnati, matere ni obvaroval pred kaznijo. Dobila je tri dni zapora. Proti tej razsodbi se je pritožila na vzkljeno sodišče. Kako tu poznajo socialne razmere, naj služijo v dokaz sledeče slike: Obtoženka: kaj sem hotela drugega, mož nas je pustil, šel je v Ameriko, jaz se sama mučim doma da preživim otroke. Predsednik: Zakaj pa ste vzeli takega moža, ki gre v Ameriko? Žena začudena: Gospod, kaj sem jaz takrat vedela, da me bo potem ko bodo otroci, pustil in šel. Predsednik: Zakaj pa niste otroka izročili v varstvo služkinje? Žena: Še za drugo primanjkuje denarja, kako si naj še služkinjo držim, ki bi bila samo pri otrocih. Predsednik: Zakaj pa, če ste že sami, niste vzeli otroka s seboj na delo? Žena: Zato, ker je bilo takrat za otroka premraz, da bi bil pri meni. (Nesreča se je namreč zgodila še marca meseca). Predsednik: Pa hišo ste zaprli, kaj bi otrok naredil, če bi n. pr. udarila strela, pa bi otrok ne mogel vti iz zaklenjene hiše. Žena: Hiše vendar ne morem pustiti odprte. Nesreča pa se vedno lahko zgodi. Doslej sem zaupala slučaj, da se še ni nikoli nič hudega pripetilo otroku. — Senat se je podal k posvetoivanju, ko je državni pravdnik v smislu prve obsojbe predlagal, da se vzklie obtoženke kot neuteleljene zavrne. Kar je bilo naprej pričakovati, se je zgodilo: Vzklie sodišče je zavrnilo vzklie in prvo obsodbo potrdilo. Žena bo morala obsedeti 3 dni. Dobro! To zahteva zakon! Ali zdaj nastane drugo vprašanje. Kaj pa nudi zakon v tem slučaju za varstvo otrok, ko bo mati vsled tridnevne kazni v zaporu sploh odtegnjena varstvu dveh malih otrok?

— **Raziskovanje podzemskih jam na Kranjskem.** Odbor »Društva za raziskovanje podzemskih jam« je na prvi seji 8. t. m. sestavil delovni načrt za tekoče leto in odobril poročila posameznih skupin o delovanju v minulem letu. — »Kočevska skupina« društva, poročevalec g. prof. dr. Bischof, je raziskavala skupno z oddelkom za raziskovanje podzemskih jam »Hades« primorske sekcije nemškega in avstrijskega planinskega društva ter z društvom za Jamoslovje v pretečenem letu 47 prepadov in podzemskih jam, izmed katerih se kot najznameniteje imenujejo »Ledena jama« na Friedrichsteini, takozvana »Hühlergrotte«, »Črnopotoška jama«, galerija v Dragi in »Široka jama« pri Kichlern. V tekočem letu namerava ta skupina nadaljevati ta preiskavanja ter posebno raziskavati dolino Rinze z njenim sistemom vodnih jam. Vrhutega se bodo preiskavali prepadi v porečju potoka »Wetzen« in pri Stari Žagi. — »Dolenjska skupina«, voditelj g. učitelj Kunaver, se je trudila prodreti do sistema vodnih jam, ki se brezdnočno nahaja v dobropoljski okolici. Žalobno so se vsi poskusi izjalovili, dasi se je iskala pot do tam skozi 40 prepadov. Vsekakor so pa ta preiskovanja poglobila znanje morfološke podzemskih jam na Dolenjskem, kjer so največ zastopane jame oblike »avense«. Najpomembnejše so bile: Krvi-

ška okroglica 93 m globoka, Široka jama na Plehu 56 m globoka, Jara na Žunivcih 36 m globoka, Mirčna jama 38 m globoka in Skrinjca 29 m globoka. Na priprostem brodu se je posrečilo prodreti do sifinov v Podpeški in Kompoljski jami. Razventega se je preiskal 64 m globoki »avens« pri Gojzdu v Kamniških planinah — Ješičev prepad. Ker se je sedaj nabavila potrebna oprava, se bodo v letošnjem letu raziskavanja v dobropoljski dolini mogoče z ugodnejšim uspehom nadaljevala. Takozvana »hidrografična skupina«, voditelj g. inženir Pick, je preiskavala sistematično jama »Tentera« v ribniški dolini pri Ziebiču, v katero se steka iz ortneške doline prihajajoči potok Tržiščica. Potok teče proti dobropoljski dolini (Struge), kakor se je to konstatiralo s poskusom barvanja vode s fluorescencinom. Tentera ima tri stopnje in sicer eno za veliko, eno za srednjo in eno za nizko vodo. Poskusi barvanja, kateri so se napravili ob veliki vodi pri potoku Rakitnica v ribniški dolini, tam, kjer se zgubi v zemljo, ni podal nobenih rezultatov pri studenih zgornje Rinze pri Gorenjih Lozinah. Pač pa se je pokazala barvana voda na desnem bregu Krke pri studencu Žice pri Dvoru. To govori za to, da gravitira vodovje ribniške doline proti Krki in ne proti Kolpi. Poskusi barvanja, kateri so se napravili v svrhu, da se dožene zveza Unca s studenci Ljubljani, so pokazali, da obstoja tak zveza pri srednji vodi med Unco (dolina Planine) ter med malo in veliko Ljubljano, med tem ko se ni moglo dognati take zveze ob Ljubliji pri Vrdu in ob Bistrici pri vasi istega imena. Sličen uspeh se je dosegel z merjenjem vodne množine pri nizki vodi v celem potočju Ljubljane. Za tekoče leto si je postavila ta skupina nalogo, barvne poskuse od najvišjih studencev Ljubljane pri Prezidu (prva stopnja), proti Travniku (druga stopnja) in dalje proti ribniški dolini (tretja stopnja) sistematično nadaljevati in sicer na dve strani, tako proti Krki kakor proti Ložu, Cirkniškemu jezeru, Planini in Vrhniku. Poleg tega namerava raziskati podzemskie jame v ribniški in sosednjih dolinah v zvezi s preiskavanji sekcijekega geologa c. kr. geološkega državnega zavoda, dr. Luka Waagena z Dunaja.

— **Cvetlice na okna!** (Dopis z magistrata.) Vsako leto narasča razveseljivo zanimanje za cvetlice na oknih, verandah, pomolih in nad trgovskimi izložbami. V okrašenju zunanega lica poslopja pa vidimo večkrat nedostatke, ki se tičejo izbora cvetlic in njihove razsvetljave. Navadno so zaboji s cvetlicami prenapolnjeni ali pa se tišči lonček lončka, tako da jemljejo cvetke druga drugi zrak in luč ter se ovirajo v svobodni rasti. Zato raje manj cvetlic, ki imajo dovolj prostora! Manjše in nižje naj stoje spredaj in višje pa zadaj. Velike napake se delajo zlasti z nameščanjem. Marsikateri cvetlici je na polnem solncu ali celo na vročini življenje nemogoče, marsikatera živi najbolje v polmraku, nekatere pa zahtevajo vedno le senco. Kjer se okna odpirajo noter, imajo cvetlice najugodnejši prostor; kjer pa se okna odpirajo še ven, je treba postaviti zabojčke in lončke pod okno na močno desko, ki je trdno podprta z železnimi klini. Ker cvetlice in rastline vedno rastejo, je treba pri odpiranju oken vselej paziti, da se jih ne polomi. Nikdar pa se ne sme postavljati cvetličnih zabojčkov ali lončkov brez zavarovanja svobodno na okna ali prizidke, ker jih more vsak večji piš pomesti na ulico in na ljudi. Lončene lončke, ki jih sonce naglo razgreje, je vsekakor treba zasenčiti. Prve pomladanske cvetlice, ki uspevajo dobro, so: zlata filola, avrikule, mačehe (Viola grandiflora), zvoncek, levkoje, marjetice, jeglič, telohi, hiacinte, narcise, tulipani, kamelije, sleči (Rhododendron) in spominčice. Kasneje cveto: Tagetes Phlox, Godezia, Gailardia, Petunia, Verbena, reseda, tobak Sanderov (Nicotiana Sanderae), Lobelia erinus, Zinnia, razne plezalke in ovijalke: Ipomaea, Lathyrus odoratus, Tropaeolum (kreča), Thunbergia (vijavka), Humulus japonicus (hmelj japonski), Cobaea scandens (vilec), Phaseolus multiflorus (opletavi mnogocvetni bobovec), Pelargonium zonale, Celosia cristata (petelinji greben), nagliji, fuhsije, begonije, lilije, mečki in sabljanice, balzamine, mesečki in babji prstanci, odolini in žabice, volčji bob, astre, boljke, rosulje ali vonjavke, naprstci, kizanteme i. dr. Najtežje se goje cvetlice na senčni strani, z okni na severno plat. Tudi tukaj se dajo gojiti cvetlice z uspehom, zlasti če je pred hišo odprt prostor, ki odbija dovolj svetlobe. Fuhsije uspevajo to celó zelo lepo in so s cveti naravnost posejane, takisto hortenzije in lilijaste funkije cveto bogato, pa balzamine, petunije in razne kreše. Med rastlinami, ki so stalno zelene ali pisanih listov, navajajo vrtnarji sledeče: Colens Aspidistra, Aucuba, Buxus, Tradescantia, Evonymus, Veronica hybrida, Ficus, Jucca, Aralia, Chamaerops Phoenix, lovor, zimzelen, praprotnice, bršljan i. dr. Ljubljanski občinski svet je sklenil nagraditi tudi l. 1913 najlepša s cvetjem in zelenjem okrašena okna, pomole in verande. Zlasti želi, da se okrase trgovski portali, ki jih smatra za najučinkovitejše pri dekoraciji ulic in trgov. Da dobi naše mesto čim bolj simpatično lice, je želeli, da se zavzame, kakor po drugih mestih, tudi naše meščanstvo, zlasti pa žensstvo, za smotreno in vztrajno gojenje cvetja in zelenja.

— **K sobotnemu naboru** je prišlo 144 mladencev, izostali so pa 4. Izmed teh je bilo 36 potrjenih, 3 so bili pa določeni za preizkušnjo v garnizijski bolnišnici. 4 črnovojniki so bili superabitrirani, 1 brat reklamiranec je bil pa spoznan za delozmožnega. En nabornik, Matija Jordan po imenu, sicer kranjskega pokolenja, je bil rojen v daljni Ameriki. Nabor je bil končan ob pol 12. v vseh treh dneh je bilo pri naboru za mesto Ljubljana potrjenih 146 mladencev.

— **Umrli so v Ljubljani:** Ivan Hvastja, delavčev sin, pol leta. — Bogomir Kemeter, sin slašičarskega pomočnika, 16 mesecev. — Alojz Juna, vdova sluga finančnega ravnateljstva, 79 let. — Anton Albrecht, čevljar, 59 let. — Ivana Bregar, dninarica, 50 let. — Marija Koc-

mur, dninarica, 36 let. — Jera Vidmar, ribičeva vdova, 66 let.

— **Izpred deželnega sodišča.** Anton Hudo- rovič, 62letni cigan, pristolen v St. Peter, je prišel v Dolenjo vas pri Polhovem gradu. Tu se je seznanil s posestnikom Francetom Krivino, ki je znan izposojevalec denarja. Tega je cigan nalogal, da ima kupljeno posestvo in 8 glav živine, nagovarjal ga je za posojilo ter mu obljubil visoke obresti. Hudo- rovič sam priznava, da ga je za več kot za 800 K opeharil.

Ni se pa moglo ciganu dokazati, da bi bil Krvini iz skrinje na kašti ukradel 300 K. Tudi glede prestopka vlačuganja in berančenja ga je sodišče oprostilo, pač pa je bil obsojen zaradi goljufije na 6 mesecev težke ječe. Tolpa ciganov obojega spola je prišla pred razpravno dvorano protestirat proti Hudo- rovičevi obsodbi.

— **Predavanje v Idriji.** V soboto ob 8. zvečer predava sodrug Etbin Kristan v Idriji o vtiskih iz Amerike. Zaradi zanimivega predmeta je pričakovati obilno udeležbo.

— **Drakonska obsodba.** Obsodbe novomeškega okrožnega sodišča so glede skrajne strogosti znane v vsej Avstriji. Ampak kaj takega se še ni kmalo pripetilo, kakor v temle slučaju: V Črnomlju je bil vojaški nabor. Vsak otrok ve, da so posebno kmečki fantje ob takih prilikah čez mero korajžni. Ibi na nabor in biti pijan, to je grda, ampak stara navada. Tako se ga je tudi Matija Mavrin iz Griča pri Dobličah nekoliko preveč nalezal, ko je šel na nabor. Ko so fantje tam napol nagi stali v vrsti, da drugega za drugim preiščejo, je Mavrin uganjal burke in izstopil iz vrste. Pri fantih pa je bil orožnik iz Vinice, da vzdrži red. Držeč službeno knjigo v roki, na katerih je nekemu županu nekaj pisal, je Mavrina opozoril, naj bo miren in naj gre nazaj v vrsto. Fant pa se je nekaj obotavljal, nakar ga orožnik prime za vrat (po Mavrinovi izpovedbi) hoteč ga potisniti nazaj. Fantu se je to malo preveč zdelo in zamahne proti orožniku hoteč se ga ubraniti. Pri tem je orožniku padla čelada raz glave. Fanta so aretirali in tirali pred okrožno sodišče. Tu je sodnikom povedal, da o kakih javni nasilnosti in namena orožniku onemogočiti službo, ne more biti govora, ker vendar nag fant, tudi če je pijan, ni tako neumen, da bi se resno lotil oboroženega orožnika. Tudi navzoči kanclist Weis je kot priča izpovedal, da fant ni mogel imeti namena orožniku onemogočiti službo. Niti orožnik sam tega ni mogel z gotovostjo potrditi. In vendar je bil fant za suneč proti orožniku obsojen na 1 mesec ječe.

— **Smrtna neizgoda v vevski papirnici.** V soboto popoldne se je dogodila v večki tovarni strašna nesreča. Delavec Anton Marolt, po domače Trškan, je dajal jermen na transmisijo. Slučajno je dal jermen na transmisijo napačno, nakar ga je jermen zagrabil za noge in ga s toliko silo zavrtel okolo, da je Maroltu glavo odtrgalo, vijak se mu je zaril v telo in ga tudi po prsih raztrgal in razmesaril. Marolt je bil takoj mrtev.

— **Oče in sin.** Jurij Potočnik, 52letni oženjen mizar v Dolenji vasi, črti svojega sina Valentina, kateremu hoče njegova žena izročiti posestvo. Že ko je sin odhajal k vojakom, mu je oče žugal, da naj se ne prikaže več k hiši. Dne 1. svečana t. l. je prišel Tone od vojakov domov na dopust. Ko mu je pa mati povedala, da ga hoče oče ustreliti, je prenočil v drugi sobi, ne da bi bil obdolženec za to kaj vedel. Drugega dne, na Svečnico, je Potočnik videl sina iz cerkve prihajati, kar ga je silno ujezilo. Ko se je vrnil domov, si je pripravil nabit samokres in ga pokazal svoji ženi, rekoč: »S tem bom sina ustrelil!« Kmalu nato je prišel tudi Tone domov. Obdolženec ga je pričakoval pri vhodu, držeč z eno roko kljuko od vrat, v drugi roki pa samokres, s katerim je meril na svojega sina, ne da bi streljal. Tine je skušal pri zadnjih vratih priti v hišo, a so bila zaklenjena. Pri oknu poleg teh vrat je stal oče in meril s samokresom proti sinu. Ta je, da bi očetu izbil samokres iz roke, vzel poleno ter zamahnil po orožju, tedaj je oče dvakrat ustrelil proti njemu, a ga k sreči ni zadel. Vendar sta pa šli obe krogli tik sinovih prsi. Konec so napravili orožniki z aretacijo obdolženca. Tudi nasprotni orožnikom je izjavil, da bo sina ustrelil. Obdolženec svoje dejanje v polnem obsegu priznava. Sodišče mu je za kazen prisodilo 15 mesecev težke ječe.

— **Zopet ogenj v Studenem pri Postojni.** Veliko soboto je pogorelo Janezu Milavcu v Studenem št. 15. vse gospodarsko poslopje. Včeraj je pogorelo sosedu Lovrencu Bizjaku št. 16. vse gospodarsko poslopje, mnogo sena in en prašič. Gospodar je v Ameriki. K sreči je deževalo in je bila na mestu domača požarna bramba, ki ima dobro novo brizgalno. Vremenu in požrtvovalnemu delu gasilnega društva se je zahvaliti, da ni pogorela vsa vas, ki ima večinoma še hiše krite s slamo. Kako je ogenj nastal, ni znano. Sumi se, da je to storila zlobna roka, tako zadnjič, tako tudi sedaj. To tem bolj, ker se je neznanec, popotnik, zadnjič izrazil, da boste imeli zopet ogenj čez 14 dni. Oba pogorela sta bila zavarovana za majhne vsote.

— **Najden zaklad.** Iz Cerklj poročajo: Nenadna sreča je doletela posestnika Ivana Galjota iz Cerklj št. 48, p. d. Knet. Ko je prišel dne 15. aprila jutraj v živalski hlev, je dobil 30 cekinov v jaslji. Podgana je preluknjala ponoči zid, v katerem se je nahajala lesena omara in iz nje so padli cekini v jaslji. Najmlajši cekin ima letnico 1568, najstarejši pa 1614. Šest jih je velikih kakor naši goldinarji, drugi pa so po obliki podobni sedanjim 20kronskim cekinom. Ti manjši cekini imajo različne letnice. Imena kraljev so: Venceslav, Ferdinand, Sigismund, kralj poljski, in Ivan, kralj ogrski. Eden ima napis: Mihael, škof solnograški. Dva cekina imata pa turški napis. Kakor vse kaže, je moral biti denar prinesen z Ogrske in ga je dotični lastnik bržkone zazidal iz strahu pred Turki. Hiša Knetova je sploh zgodovinska. Še pred par leti se je videla na njej podoba konja

z letnico 1508, katere je pa izginila ob predelavi lišnega poslopja. Knet je dobil v gnoju še tri cekine isti dan, tako da je sedaj v posesti 33 cekinov. Dobival je pa že dlje časa med gnoj take rumenjake, a je mislil, da je čisto navaden »pleh«, in se ni brigal zanj. Knet je nesel te kine pokazat v ljubljanski muzej.

— **Kinematograf »Ideal«.** Danes zadnji dan izbornega sporeda. Posebno so se obudovale sledeče slike: krasna slika iz vojne Odrin, zavzetju; pogrebne slavnosti v Atenah; kolonizacijske senzacije »Polet za življenje«; 2 dela s pomočjo aeroplana, najnovejši Giamontov teatnik. Ostale točke so znanstvenega značaja in velezanimive. Jutri »Quo vadis«?

— **Quo vadis? v kinematografu »Ideal«.** »Neues Wiener Tagblatt« piše takole: Slavnostni Sienkiewicz roman »Quo vadis« se že dolgo časa uprizorja na odrih, zato se je lahko slutiti, da tudi filmu ne odide. To se je res zgodilo. Včeraj popoldne je imelo povabljen občinstvo Beethovnovi dvorani priliko spoznati delo poljskega pesnika kot filmsko dramo. Film je preobrazil to delo res v izreden igrokaz, zakaj dejanje, vkolikor se uveljavlja pantominično, skoraj popolnoma zatemi pisano množico slik, ki se vrste pred gledalčevimi očmi. In te slike je vodila finočutna umetniška režija, ki nam pred očmi da oživetje v zgodovinski pristnosti Neronov imperialistični Rim, pričarala nam je veličastne svetlobne efekte in veličanske učinke mas. Najbolj se nam v dušo vtisne požar Rima in pa prizori iz cirkusa. Plameni plapolajo kvil, sku, stoglava množica se suče v naglici po dimu, pogorele palače in valovanje množice v amfiteatru, tekme kvadrig, boj gladiatorjev, levi, ki se v divjo krvoločnostjo vržejo na žrtev (obsojene kristjane) — vse to so bili prizori nepopisne krasote in sile predstavljanja. Mankalo pa tudi ni slik mirno lepe učinkovitosti: njih privlačnost je bilo deljanja primerno predstavljanje. To največje delo se bo predstavljalo od torka 22. t. m. naprej sedem dni v kino »Idealu«. Predvajanje traja cele dve uri. Zvišane cene za ta spored.

Prvo mesto si je priborila med vsemi kav-nimi pridatki Kolinska kavna primes zaradi svoje izvrstne kakovosti, ki je vzrok, da se je vsem našim gospodinjum najbolj priljubila ta kavna primes. Ona da kavi prijeten okus, ugoden vonj in lepo barvo, torej lastnosti, ki jih mora imeti vsaka dobra kava. Obenem je tudi pristno domače blago, in sicer edino te vrste. Kupujte torej samo Kolinsko kavno primes, pri nakupovanju pa dobro pazite na varstveno znamko »Sokol«, ker le s to znamko je pristno domača in izvrstna Kolinska kavna primes!

Stajersko.

— **Sirov vnuk.** Iz Konjic poročajo: Dne 11. t. m. je prišel dninar Ludovik Potisk iz Poljčan nekoliko pijan k svojim staršem in hotel svojega 75letnega starega očeta ustreliti. Ko je ta pobegnil, mu je zadel vnuk v prsi močan udarec z nožem in ga smrtonovarno ranil. Potiska so še tisti dan aretirali.

Goriško.

— **Avtomobilska poštna voznja po Vipavski dolini** med Gorico in Postojno prične s 1. julijem t. l. Podjetnika sta g. Leopold Bolko v Gorici in g. Karol Majer v Vipavi.

— **Samomor učiteljske kandidatkinje.** V petek popoldne so našli v Soči blizu mestnega konjača truplo mlade gospodične. Kasneje se je dognalo, da je učiteljska kandidatinja Frida Rolet iz Lokavca pri Ajdovščini, stara 23 let. Pri njej so našli tudi pismo, v katerem pravi, da je izvršila samomor iz strahu pred učiteljskim izpitom. Truplo so prenesli v solkansko mrtvašnico. V soboto pa so je prepeleli v mrtvašnico na goriškem pokopališču.

Trst.

— **Pevski odsek** ima v četrtek zvečer v gostilni »International« v ulici Boccaccio redno pevsko vajo.

— **Godba N. D. O. na mrtvaškem odru.** Prejeli smo in objavljamo drage volje sledeči zanimivi dopis. Godbeni odsek N. D. O. pod komando »centrale« je imel svoj čas okoli 40 sodelujočih članov. Godba je večkrat nastopila in izvršila svoj dolžnost v popolno zadovoljnost gospodov »narodnjakov«. Meseca oktobra je prišel v Trst iz Hrvaške neki muzikalični diletant in se ponudil centralnemu odboru N. D. O. kot kapelnik godbe. »Centralni« odbor je, ne da bi uvaževal trud, ki ga je imel kapelnik Majcen pri ustanovitvi te godbe, odpovedal temu službo brez najmanjšega vzroka. Ta odpoved je bila namreč ona zlata ura z monogramom, ki je bila kapelniku Majcenu od strani N. D. O. večkrat obljubljena. Učenci, oziroma člani te godbe so, ko so izvedeli za odpoved, protestirali z vso energijo. Toda protest ni nič pomagal. Diletant hrvaški je bil sprejet in kapelnik Majcen po nedolžnem odpuščanju. Zakaj so odpovedali službo kapelniku Majcenu? Prvič zato, ker se je ponudil hrvaški diletant za par kronic ceneje na mesec. Drugič pa zato, ker Majcen ni dovolil centralnemu odboru, da bi manipuliral z denarjem krvavo zasluženim od njegovih učencev. Poleg Majcena so bili zaradi teh dogodkov izključeni skoro vsi člani godbe N. D. O. Odbor godbe je izključil te člane dogovorno s centralnim odborom N. D. O. zato, ker so zahtevali čiste račune, in da se postavi kapelnik Majcen znova na mesto kapelnika. Izključeni člani so si ustanovili pod vodstvom kapelnika Majcena novo godbo pod imenom: Prva tržaška slovanska godba; katere pravila je c. kr. nameštništvo že potrdilo. Godbi N. D. O. je ostala le odbor sestojeci iz 10 moč, ki pa seveda ne more nastopati v javnosti. Kmalu vam došljem še kaj novega.

Balkanski in mednarodni položaj.

MIROVNO VPRAŠANJE.

Vsa balkanska zveza sprejema posredovanje. Sofija, 20. V tukajšnjih političnih krogih zatrjujejo, da je dospel tudi odgovor Črne Gore in da tudi ona brezpogojno sprejema predloge velesil o posredovanju. Treba je torej le še, da se zavezniki dogovore o stilizaciji nekaterih izprememb, ki se tičejo zlasti albanskih mej, otokov in vojne odškodnine, potem pa se izroči odgovor najbrže še danes velesilam.

Srbija za posredovanje.

Belgrad, 20. Iz poučenega vira prihaja vest, da je Srbija načeloma sprejela posredovanje velesil.

Kaj mislijo Turki?

Carigrad, 20. V krogih Visoke Porte menijo, da je edini zadržek miru še v Črni gori. Upajo pa, da se tudi to kmalu tako uredi, da se bo prelinirani mir lahko sredi tega tedna podpisal. To se zgodi najbrže v Londonu.

ČRNA GORA ODNEHA.

London, 21. Vesti s Cetinja trdijo, da hoče Črna gora definitivno priznati voljo Evrope in resignirati na Skader. Ni pa še gotovo, v kakšni obliki se to zgodi.

KRALJ NIKITA Odstopi?

Pariz, 21. S Cetinja poročajo, da ima kralj Nikita resen namen odstopiti na korist svojega sina princa Danila, ki pa baje nima posebne volje, da bi prevzel vladno.

SRBI ODHAJAJO IZ PRED SKADRA.

Belgrad, 20. Uradna »Samouprava« javlja, da so srbske čete že začele zapuščati bojišče pred Skadrom.

ALBANIJA.

Meje.

Sofija, 20. Ministrstvu za zunanje zadeve so zastopniki velesil naznanili severne in severovzhodne meje Albanije, ki jih je določila konferenca poslanikov v Londonu. Kakor poroča »Agence telegraphique bulgare« teče črta naslednje:

Na severu se pričenja meja pri izlivu Bojane v Jadransko morje, teče po dolini Bojane do Korice, ki je na desnem bregu Bojane, prestopa reko in drži do vrha Bojano od skadskega jezera delečega gorovja. Taraboš ostane Albaniji. Pri vasi Zogaj, ki ostane albanska, se približa meja jezeru in ga prereže do zaliva Liheni Hotis, potem pa drži med okrožjem plemen Gruda in Hoti, ki pripadeta Črni Gori, na eni strani, in Jalensen Kastrati in Klementi, ki pripadeta Albaniji, na drugi strani. Potem ostane sedanja meja med črnogorskim plemenom Kuti in plemenom Klementi do okrožja Qusinje in Plava. Potem se vije meja po grebenu in razvodju med Drinom in Linom, tako da pripadeta omenjeni mesti z okolico Črni Gori. Nato zapušča meja gorovje in se obrača proti Djakovici ob Zahumlju, tako da ostane Djakovica izven Albanije. Od Zahumlja gre meja proti Belemu Drinu zapadno od Prizrena in po mejni črti med prizrenskim in ljunskim okrožjem, tako da pripade zadnje Albaniji. Oddto drži po grebenu gore Korab, tako da ostane okrožje Dolenje Dibre Albaniji. Reka s svojim okrožjem pa izven Albanije. Nato zapuščajo greben nekoliko severno od mesta Dibre, ki ostane izven Albanije, do Črnega Drina, teče po reki do vasi Lukovo in sledi vrhom pogorja, ki deli Drin od reke Skumbi, pušča Strugo izven Albanije, in pride blizu vasi Lim do čridskega jezera.

ZAVEZNIKI MED SEBOJ.

Danev molči.

Dunaj, 20. Tukajšnja »Neue Freie Presse« je naprosila med drugimi balkanskimi političarji tudi predsednika bolgarskega saborja doktor Daneva, ki je igral v diplomatičnih rečeh zadnjega časa veliko vlogo, za njegovo mnenje o srbsko-bolgarskem mejnem sporu. Dr. Danev je odgovoril: »Z ozirom na to, da se pogovori med nami in Srbi zaradi bodoče meje niso še niti pričeli, obžalujem, da ta hip ne morem javno razglabljati naših vzajemnih razmer.« Škoda, da se ne postavljajo na to pametno stališče tudi drugi političarji.

Bolgarski-grške meje.

London, 20. V Traciji in Makedoniji so že komisije za določitev mej med Grško in Bolgarsko na delu. Pravijo, da je Bolgarska pripravljena dati Grški koncesije ob severni egejski obali, kjer so mesta po narodnosti večinoma grška. Zato pa pričakuje primerne koncesije v Makedoniji. Tudi Bitolje, ki bi imelo po pogodbi pripasti Bolgarski, pa je zdaj zasedeno od Srbov, igra v bolgarski diplomatični akciji veliko vlogo, ker ga hočejo imeti tudi Srbi in Grki.

Med Srbijo in Grško ni nove pogodbe.

Atene, 20. »Agence d'Athènes« pravi, da niso resnične vesti o novi pogodbi med Srbijo in Grško.

Bolgarski vojvoda ujet.

Solun, 20. Tukajšnje oblasti so aretirale bolgarskega vojvodo Milana Surlukova iz Perlep, vodjo bolgarskih četašev. Bolgarski vojaški poveljnik v Solunu je dobil nalog, da stori pri grških oblastih korake, da izpuste Surlukova.

Bolgarski uradni list.

Sofija, 20. Glasilo bolgarske vlade »Mir« kategorično izjavlja, da se niso med Srbijo in Bolgarsko sklenjene pogodbe tekom vojne od strani Bolgarske nič izpremenile, ker je na eni strani vse, kar je Srbija tekom vojne izvršila, dogovorjeno v pogodbi in ker je na drugi strani točka pogodbe, ki določa črto bodoče srbsko-bolgarske meje skozi sporni pas, o katerem ima

govoriti razsodišče, tako jasna in kategorična, da ne dopušča nobene dvomljive razlage in se ne more spraviti nje izvršitev z nobenimi poznejšimi dogodki ali izpremembami v zvezo. »Mir« zahteva, naj se objavijo vse med Bolgarsko in Srbijo do septembra 1912 sklenjene pogodbe. — Pravijo, da bi imela vlada voljo za tako objavo.

Bolgari ne odpustčajo rezervistov.

Sofija, 21. Bolgarska vlada še ne namerava odpustiti rezervistov, poskrbela pa je, da se vseeno lahko izvrši spomladno delo na polju. Vrhovni poveljnik Savov je izdal ukaz, v katerem pravi, da bo deželna banka brezplačno razdelila semenje in dovolila do 500 frankov na osebo kredita, da si morejo kmetje nabaviti živine za oranje, Carina za material, ki je potreben za spomladno oranje, se odpravi. Oblasti na kmetih, zlasti pa duhovniki in učitelji, imajo sestaviti odbore, ki bodo imeli nalogo, da organizirajo kmetijsko delo in poročajo vladi. Vasi se imajo organizirati kot zadruga in pomagati druga drugi pri delu. V Sofiji računajo, da se bo na ta način obdelalo devetdeset odstotkov polja, zdi se pa, da ne bo več kakor petdeset do petinpetdeset odstotkov zemlje preorane. V Sofiji so prepričani, da je v deželi tudi za izvoz dovolj koruze.

Bodoče bojišče.

Pariz, 21. Iz Sofije poročajo, da se bo vojna med Srbijo in Bolgarsko (?) razvila v dolini reke Vardar. Med Srbijo in Grško je baje sklenjena tajna pogodba. V Solunu sta dva bolgarska pešpolka in en artiljerijski polk popolnoma ločeni od bolgarske vojne, okrog mesta pa je že 120.000 grških vojakov.

Pesimistične vesti.

London, 21. Iz merodajnega vira (?) javljajo, da se bo iz bolgarsko-srbskega spora izcimil obojeznost spopad. Dobro-poučeni krogi (?) ki poznajo razmere (?), zatrjujejo, da bo Bolgarska takoj, ko bo sklenjen mir s Turčijo, pozvala Srbe, da zapuste kraje, ki imajo pripasti Bolgarski, in da bodo zažugali z vojno, če ne store tega takoj.

Francosko posredovanje.

Pariz, 21. Bolgarski poslanik je naprosil francoskega ministra za zunanje zadeve Plachona, naj bi posredoval med Srbijo in Bolgarsko, da se prepreči krvav konflikt, katerega Bolgarska nikakor ne želi.

SRBSKO DARILLO.

London, 21. Tukaj živčiči macedonski Srbi so poslali srbski vladi stotisoč dinarjev za podporo družin, katerim so redniki padli v boju.

ALBANSKA ZAHVALA.

Belgrad, 20. Albanci iz Ljume in Marine so poslali srbski vladi pismo, s katerim se zahvaljujejo, da so Srbi v dobi okupacije z njimi človekoljubno ravnali.

SKLICANJE POSLANSKE ZBORNICE.

Dunaj, 21. Ako se vsled češko-nemških in poljsko-ukrajinskih pogajanj sklicanje poslanske zbornice ne zavleče čez binkošne počitnice, bo prva seja poslanske zbornice 5. maja. Rešitve čakajo med drugim: Zakon o zapiranju trgovin, oziroma o delovnem času trgovskih pomočnikov in služabnikov, »mala« finančna reforma, predloge o zgradbi lokalnih in bosenskih železnic, proračunski provizorij za drugo polletje. Zasedanje bo trajalo do konca junija. Vnanje ministrstvo doslej še ni naprosilo zborničnega predsedstva, da odredi volitev delegacije.

VOHUNSTVO V AVSTRIJSKEM GENERALNEM ŠTABU.

Dunaj, 21. O aferi nadporočnika Jandriča in njegovega brata, ki sta bila zavoljo vohunstva aretirana, poročajo še sledeče podrobnosti: Aretacija se je izvršila v torek 8. t. m. ob 6. zjutraj. Mišna preiskava je spravila na dan del kopiranih vojaških načrtov, druge kopije so bile že odposlane v Budimpešto. Pri naslednji preiskavi so našli mnogo dokumentov starejšega datuma, ki so bili skriti pod deskami tal; nadalje so našli v plašču višit ruski potni list. Na svojem stanovanju sta brata Jandrič prirejala razuzdane orgije, ki so se jih udeleževale dunajske demimondke in vojni ataše neke vnanje države. Zneski, ki sta jih brata Jandrič prejemale za svoje vohunstvo, so bili jako znatni; koliko je dognala preiskava doselej, sta dobila najmanj 150.000 kron. Nadporočnik Jandrič se nahaja sedaj v vojaškem zaporu pod posebno strogim nadzorstvom; pred njegovo celico stojita noč in dan dve straži.

DALMATINSKE AFERE.

Zader, 21. Iz Dubrovnika javljajo: Državni pravdnik Krunje je dobil nalog, da vloži tožbo proti notarju Luki markiju Boniju, ki je bil pred kratkim priredil obhod po mestu za proslavo srbskih zmag. Krunje je odklonil ta nalog. Na ukaz lučičnega ministra je bil nato suspendiran. V zvezi z afero disciplinarno kaznovanega sodnega svetnika Grisogona, ki je na nekelem sestanku čitaj pesem o jugoslovanskih bojih, je tudi vodja ženskega učiteljskega profesor Kriletič kot avtor dotične pesmi suspendiran. Baje se pripravljajo še druge disciplinarne afele.

BOBRZYNSKI DEMISIONIRA.

Dunaj, 20. Zaradi krize v gališkem deželnem zboru je namestnik dr. Bobrzynski decidirano izjavil, da bo demisioniral. Vlada se že trudi, da bi ga pregovorila. V poučenih krogih pa zatrjujejo, da Bobrzynski ne bo ostal.

LUKACS NA DUNAJU.

Budimpešta, 20. Ministrski predsednik Lukacs se je včeraj odpeljal na Dunaj. Spremlja ga družina in njegov tajnik dr. Latinovič.

Lukacs na avdienci.

Dunaj, 21. Včeraj je bil Lukacs od cesarja sprejet na avdienci in je poročal o tekočih poslih in o delovnem programu za parlament, ki se zopet snide 5. maja.

Teleszky hoče demisionirati.

Budimpešta, 21. V opozicionalnih krogih se trdovratno vzdržuje vest, da hoče ogrski finančni minister Teleszky demisionirati.

OGRSKI PANAMISTI.

Najnovejša afera.

Budimpešta, 21. Na obdolitve »Arbeiter-Zeitung«, ki je očitala ogrskemu ministrskemu predsedniku nepošteno manipulacijo pri oddaji zemeljskega plina na Sedmograškem (pravico do eksploatacije plina je dobilo podjetje, pri katerem je g. Lukacs finančno udeležen!), odgovarja ogrska korespondenčna pisarna, da so vse te insinacije od začetka do konca zlagane. (Madžarski poštnjak se skuša oprati s cenimi frazami, namesto da bi pojasnil, po kakšni poti je dosgela tvrdka Mayer omenjeno koncesijo!)

POLITIČNA STAVKA V BELGIJI.

Črkostavci so se pridružili stavki.

Bruselj, 20. Danes je stavkovni odbor socialno demokratične stranke organiziral po vsej deželi revijo stavkajočega delavstva. Dasi izid revije iz poedinih krajev ni še znan, je vendar gotovo, da stavka v vseh glavnih industrijskih, rudniških in trgovinskih središčih še narašča. V Bruslju samem se prav občutno pozna stavka časniških črkostavcev, o katerih trdi uradno poročilo, da jih je ustavilo delo 1700. Vsled stavke tipografov je večini dnevnikov onemogočeno nadaljno izhajanje, vsaj v dosedanjem obsegu. Od stavke je prizadeto seveda tudi glasilo socialno demokratične stranke »Le Peuple«. Prvotno je nameravalo stavkovno vodstvo izdati vsak dan opoldne kratko poročilo o stavkovnem gibanju. Namesto tega pa je strankino vodstvo sedaj sklenilo, da se preseli strankin organ za čas stavke v Lille na Francosko in da se izroči uprava stavkovnemu odboru, tako da teko vsi dohodki lista v stavkovno blagajnico. Tudi meščansko časopisje mora prav znatno skrajšati dosedanj obseg, nekateri listi pa morajo kar prenehati. »Petit Bleu« bo izhajal kakor ob splošni stavki leta 1908 reproduciran s pomočjo svetlotiska.

Vlada terorizira železničarje.

Bruselj, 21. Ker se vlada boji, da se pridružijo generalni stavki tudi železničarji (ki nimajo v Belgiji koalicijske pravice in so zato brez organizacij), je nabila po vseh ulicah in postajah plakate, na katerih prepoveduje železničarjem prirejanje in obiskavanje shodov. Predstojnikom, ki ne bi tej prepovedi dali zadostnega poudarka, grozi vlada z najstrožjimi kaznimi. Ampak vzlic drakonski odredbi je ves železniški promet desorganiziran in na železnicah vlada najhujša zmešnjava. Doslej je izostalo že 170 tovornih vlakov, ki vsled stavke ostalega delavstva nimajo kaj prevažati. Tudi 70.000 tedenskih kart je bilo ta teden manj izdanih, kar kaže, kako močno je vsled generalne stavke udarjen tudi osebni promet.

Tudi vlada priznava naraščanje stavke.

Bruselj, 20. V Bruslju stavka še vedno narašča; v stavko je stopilo do 1000 delavcev, izdelovalcev in izdelovalk perila in obleke, tako da znaša število stavkajočega delavstva v samem Bruslju 27.000 oseb — za neindustrijsko mesto naravnost ogromno število.

Bruselj, 20. Vlada izjavlja, da se je položaj v anverški luk vidno »poslabšal« — kar pomenja, iz ožielnega jezika prevedeno — da se je stavka razširila.

Nasilstva podjetnikov in klerikalne provokacije.

Bruselj, 20. V vsej deželi vlada vzoren mir in red in stavka se vrši strogo po navodilu stavkovnega odpora. Le v Liittichu so se dogodili posamezni spopadi med stavkajočim delavstvom in med stavkokazji. V Liittichu je položaj vsed tega nevaren, ker so premogovni baroni zagrozili stavkajočim delavcem, da jih vržejo iz rudniških stanovanj na cesto. V Löwenu so pljani študentje katoliške univerze napadli mirno izprehajajoče se delavstvo in z revolverji streljali nanje. K sreči niso ti junaki nikogar zadeli. Delavstvo je napram temu pobalinstvu ohranilo hladno kri in povzročiteljev niti preteploti ni. Izživljanje klerikalnih mladeničev je naznanila policija in rektor katoliške univerze je obljubil strogo preiskavo proti predrznim pobalinstvom.

Manifest socialističnih poslancev.

Bruselj, 20. Socialistična parlamentarna frakcija je izdala manifest, v katerem poziva proletarijat, da vztrajno nadaljuje začeto stavko in jo ojači, kar se dá. Ugodni uspehi stavke se kažejo že sedaj, ko se je poslanska zbornica proti volji vlade in klerikalne večine, pod silnim moralnim pritiskom generalne stavke morala ves teden pečati z volilno reformo.

Kaj misli vlada?

Bruselj, 20. »Petit Bleu« poroča, da je ministrski predsednik poročal kralju o položaju in mu ponudil svojo demisijo, ki jo je kralj odklonil z ozirom na nujnost vojaške reforme. Situacija vlade je kritična: na eni strani uvideva, da so koncesije neizogibne in da vprašanje volilne reforme ne izgine z dnevnega reda, dokler ne bo povoljno rešeno, na drugi strani pa hujška staroklerikalno krilo pod vodstvom de Woešteja in goni vlado v najhujšo intransigentnost in nespravljalnost.

PAVEL JANSON UMRL.

Bruselj, 20. V dneh najsilnejšega boja za enako volilno pravico je umrl eden najhrabrejših bojnikov zanj bivši minister Pavel Janson.

MINISTRSKI SVET.

Dunaj, 20. Včeraj je bil tukaj ministrski svet, katerega so se udeležili vsi ministri.

AFERA V NANCYJU.

Konec komedije.

Pariz, 20. Ministrski predsednik Barthou je na ministrskem svetu poročal o aferi v Nancyju in o kaznih, ki so bile izrečene, s čimer je zadeva končana.

Časopisje.

Pariz, 20. Večina časopisja brezpogojno odobrava ukrepe vlade v zadevi nancyjskega dogodka. Samo nacionalistično in reakcionarno časopisje zabavlja.

STREL V RUMUNSKI ZBORNICI.

Nikakršen atentat.

Bukarešt, 21. Preiskava o dogodku na zadnji seji poslanske zbornice je dognala, da ne gre za nikakršen atentat, ampak za demonstracijo macedonskega Rumuna.

Nastase izpuščen.

Bukarešt, 21. Strelca s parlamentarne galerije Hacıu Nastase so že soboto popoldne izpustili iz zaporu. Za sedaj se proti njemu ne vodi preiskava, najbrže pa bo izgnan iz dežele kot nadležen tujec.

PAPEŽEVA BOLEZEN.

Rim, 20. Zdravniški buletin prof. Marchiafave in dr. Amicija o zdravstvenem stanju papeževem pravi, da se stanje zboljšuje. V resnici zdravnika olepšujeta bolnikovo stanje, ki je še vedno jako kritično, ker se mirzica lahko vsak čas zopet povrne. V soboto je papeža obiskal njegov brat Angelo Sarto.

VELIKA AVTOMOBILSKA NEZGODA V PARIZU.

Pariz, 20. Avtomobil, v katerem sta se vozila otroka svetovnoznane plesalke Izidore Duncan z guverntanto, se je v Rue Chauveau zaletel v obrežno ograjo Seine, jo podrli in zdrčal v reko. Oba otroka in guverntanta so utonili. Kako se je nesreča zgodila, še ni pojasnjeno; šofer pripoveduje, da je ustavil avtomobil, da popravi neko hibo; med tem ko se popravljaj se je avtomobil sprožil in brez šoferja zavozil v Seino.

ZRAČNO SODIŠČE O »FRANCOSKEM POTOVANJU« ZEPPELINOVEGA ZRAKOPLOVA.

Friedrichshafen, 21. Danes se snide zračno sodišče, ki preišče afero Zeppelinovega zrakoplova IV. (Pred kratkim je bil Zeppelinov zrakoplov zanešen v Luneville na Francosko, kar je zbudilo veliko »nacionalno« afero.)

DELCASSE ODPOTOVAL.

Peterburg, 20. Francoski poslanik Delcasse je sredi odpotoval iz Rusije.

ZEDINJENE DRŽAVE IN JAPONSKA.

Washington, 20. Državni tajnik Bryan je brzojavno naprosil guvernerja v Kaliforniji, naj ne podpisuje nobenega zakona, ki bi bil naperjen proti tujcem in ki bi zadel pogodbe med Zedinjenimi državami in Japonsko.

Vestnik organizacij.

Šišenska podružnica »Vzajemnosti« vabi vse svoje sodružice in sodruge, ki bi bili pripravljeni sodelovati pri podružnični veliki vrtni veselici dne 1. junija, da se zanesljivo udeležijo sestanka, ki se vrši v četrtek 24. aprila ob 8. zvečer v pisarni Konsumnega društva v Spodnji Šiški, Kolodvorska cesta 56, I. nadst. — Tega sestanka naj se tudi odborniki podružnice zanesljivo udeležijo.

Novice.

* Tri žene je zastrupil. Iz Frankobroda poročajo: V torek so aretirali tukaj 50letnega artista Hopfa, ker sumijo, da je zastrupil svoji prvi dve soprogi in da je tretjo tudi hotel zastrupiti. Prva Hopfova soproga, ki je bila zavarovana za 60.000 K, je umrla na znakih zastrupljenja. Drugo soprogo, zavarovano tudi za visoko svoto, je dohitela Hopfova usoda. Lansko leto je obolela tretja Hopfova soproga na znakih zastrupljenja in so jo morali oddati v bolnišnico. Hopfovi sosedo so izrekli sumnjo, da je zastrupil sam svojo soprogo. Pri hišni preiskavi v Hopfovem stanovanju so našli velike množine ciankalija in mišnice. Hopf je živel zelo razkošno in domnevajo, da si je znal pribaviti denar tudi z izsiljevanjem.

* Vso vas je uničil ogenj. V ponedeljek popoldne je pogorela vas Fieve na južnem Tirolskem. Sto oseb je brez pristrešja. Škodo cenijo na 80.000 K, ki je pa čez polovico pokrita z zavarovalnino. Kako da je ogenj nastal, še ni znano.

* Potopljeno mesto. Grško mornariško ministrstvo naznanja, da je izsledil lajtnant Bakopoulos vzhodno od otoka Lemnos v morski globini razvaline, ki so najbrž preostanek antičnega mesta, ki se je potopilo v morje. Razvaline se razširjajo v okrožju treh milj. Ministrstvo je odredilo znanstveno preiskavo.

* Dvojna pravica. Naš bratski list »Vorwärts« v Liberu piše: Že zopet eden. V hotelu v Jaromeru so zasačili kaplana Sovaka iz Arnaua pri spolnem občevanju z mladim, zapečlanim fantom. Visokočastitega gospoda, ki se je šolal v Rimu, v svetem mestu, v bližini nezmotljivega papeža, so torej vendar dobili v tujem mestu pri nagnusnejšem dejanju. Sele sedaj izve javnost o početju tega duhovniškega vzgojitelja mladine, ki uničuje dušo in telo. Pater Sovak se je s častno besedo zavezal, da se bo sam javil oblasti in zato ga niso aretirali. Kako obzirne znajo biti varnostne oblasti! Pretečni teden pa so v Ustju gnali pri belem dnevu ubogo služkinjo, priklenjeno poleg umazanega potepuha, ker je svojemu gospodarju vzela nekaj kronic. To je bila seveda natakarcica, človeški razred št. 21 Duhovniku nasproti so ob-

zirnejši in ga spuste in ta duhovnik, ki se je s častno besedo zavezal, da se javi sam oblastim, je že izrazil obzirno postopanje oblasti ter jo odkuril v švicarske gore, kjer je doma svoboda. Da se prizanaša služabnikom božjim in cerkvi s posebno pravico, to je že stara zahteva vladajoče cerkve. Kolikim neprijetnostim bi se izognili!

*** Aretiran župnik — slepar.** Iz Pariza javljajo, da so aretirali na francoskem bivšega župnika in strastnega klerikalnega agitatorja J. Münstererja, ki je strigel ovčice v Pondorju ob Donavi. Bavarski klerikalni listi potrjujejo vest o aretaciji. Pogajanja za izročitev sleparskega duhovnika nemškimi oblastim se bodo pričela v kratkem. Obravnava o župnikovih goljufijah bo za različne »katoliške« moze kaj neprijetna. Münsterer je sredi februarja 1910 odnesel šila in kopta, ko je revizija dognala, da je pokradel visoke svote pri rajfajznovki, ki jo je upravljal. Za beg so mu pustili mnogo časa. Da bi mu ne bilo predolgočasno, je vzel s seboj tudi svojo ljubico, 32letno kuharico. Pri rajfajznovki je nakradel čez 135 tisoč K, pri cerkveni blagajni je izginilo 2400 do 3600 K in lahkovernim kmetom, ki so mu dali shraniti svoj denar, je odnesel 60 do 72 tisoč kron. Münsterer je dopisoval v klerikalni list »Bayrisches Vaterland« in preskrboval je list z najgusnejšimi napadi na socialno demokracijo. Münsterer je živel silno razkošno, župnišče je bilo kakor grad in po gostilnah je pridno plačeval pijačo in razdaljal s polnimi rokami — ukraden denar.

*** Petmesečen arestant.** Od 1. do 8. aprila je sedel v zaporu dobojske okrajne sodnije v Bosni Mara Šimunovičeva s svojim petmesečnim sinkom, ker je s svojo 16letno sestro Luco pobirala dračje v šumi v Bosno priseljenega kapitalista. Na kazensko razpravo ni mogla priti, ker je bila ravno na porodu. Luca jed obila dva dni, Mara sedem. Prosila je, da se ji kazen odloži dotlej, da se bo lahko ločila od sinka, ampak okrajni sodnik dr. Tušković je ukrenil, da mora s sinkom v zapor, sicer pojdejo ponjo žandarji. Na to je Mara Šimunovičeva vzela sinka v naročje in odšla v Doboj, da zadosti »pravici«. Tako opravlja Avstrija svojo kulturno mislijo na Balkanu!

Socialno politični pregled.

= Ruski železniški načrt. Ruska vlada si izposoduje na francoskem 700 milijonov kron v svrhu zgradbe južno sibirskje železnice. Ta vest zasluži posebno pozornost. Novi železniški načrt je velikega pomena ne le za rusko vlado in za ruske kapitaliste. Zgradba nove južno-sibirskje železnice bo imela globok vpliv na ves svetovni trg. Nova železnica bo v paralelni zvezi z drugo sibirsko železnico; promet, prevažanje in izvažanje se bo močno razvijalo in nova neposredna kulturna zveza bo ustvarjena med Evropo in vzhodom. Zgradba železnice predstavlja najznačilnejši moment v ruskem državnem življenju; edino v tem oziru se predstavlja ruska vlada kot nositeljica kulture. Kdor se je vozil v prostornih vozovih železnic na Ruskem, mora občudovati in hvaliti točnost in veliko udobnost ruske železnice. Komisija železniškega ministra je izdelala leta 1911 načrt za zgradbo potrebnih novih prog. Seveda so prišli do veljave predvsem pri določanju novih prog militariistični razlogi. Določena je zgradba železniških prog za 19.000 vrst, to je okoli 20.000 kilometrov. To leto se bo zgradilo 3890 kilometrov, od teh 1690 v azijskih pokrajinah. Južno-sibirskja železnica je že peta velika železniška proga, ki jo Rusija v kratkem času gradi v Aziji. Kolonialni obrat se vsiljuje tudi v Rusiji z izredno hitrostjo. Zgradbo prve železniške proge je zahtevala ekspanzivna politika v Aziji in politično-militariistični razlogi so imeli največji vpliv pri zvedbi načrta. Nova zgradba bo pa služila izključno gospodarskim interesom. Zgradba nove proge bo stala manj nego proga ob reki Amur in bo združevala Sibirijo s Tihim oceanom. Koristila bo ljudstvu in državi bolje nego severna železnica, ki ni bila zgrajena, da bi služila izključno gospodarskim interesom. Amurska železnica je pospeševala razširjenje ruske kolonialne politike, nova južna sibirskja proga bo pa kolonialni obrat in kolonialno politiko koncentrirala in ojačila. Omogočila bo kolonizacijo ogromnih delov dežele med sibirsko železnico na sever, ob Uralu na zapadu in ural-sko bajkalsko železnico. Kolonizacija je v teh krajih Rusije v zadnjih letih izredno napredovala. Tla so tukaj izredno rodovitna, izvažajo se letno za milijone pridelkov. Že stoletja se zlasti med Kirgizi močno razvija reja ovac, konj in velblodov. Gospodarstvo bo pod ugodnejšimi okolnostmi še intenzivnejše napredovalo. Izkoriščanje naravnih zakladov bo popolnejše. V akmolinski pokrajini na severu je mnogo bogatih rudnikov; v Altajskem gorovju pa se nahajajo pravi zakladi zlata. Nova železnica bi združila te kraje s sibirsko železnico. Prometna pot bi bila popolna; razvilo bi se ogromno gospodarsko gibanje. S kolonizacijo dežele se hode utrčila moč države in vpliv državne uprave nad rodovi Sibirijske. Južna sibirskja proga bo najbrže v zvezi z železnico Orenburg-Taškend in se bo pri Aktiubinsku združevala z južno rusko železnico. Železnica se bo pomikala čimdalje proti vzhodu in v tem je tudi njena važnost in ugodnost. Proga bo dolga od 2500 do 3000 kilometrov — kolikor približno proga Peterburg-Pariz. Nova železnica bo mnogo vplivala na razvoj južne Sibirijske in ne bo brez vpliva na gospodarske in politične razmere Evrope, zlasti z ozirom na izpremenjeni položaj v vzhodni Aziji.

= Spojitve angleških železničarskih zvez. Angleški železničarji praznujejo te dni svoj jubilejni dan. Praznovala se je z ogromnimi demonstracijami po vsej deželi spojitve treh najmočnejših železničarskih organizacij na Angleškem; ogromna je bila demonstracija v Londonu, katere se je udeležilo nad 50.000 železničarjev. V Hyde Park se je vršil pomemben shod. Nova železniška organizacija šteje sedaj nad 180.000 članov in je ena izmed najmočnejših delavskih organizacij na Angleškem. Na teh demonstracijah je bila izdana parola, da je skušati pridobiti novi železničarski zvezi še ostale dve angleški železničarski organizaciji, ki se nista še pridružili zvezi; nadalje delati za uvrstitev neorganiziranih, pričeti boj proti progonom in zahtevati uvedbo minimalne mezde, osemurnega delovnika in podražavljenja železnic.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba »Zarje«.
Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Poslano.

Društvo zdravnikov kot organizacija zdravnikov na Kranjskem.

V zadnjem času se množe slučaji, da se v časnikih, da celo v posmrtnicah priobčujejo zahvale zdravnikom za uspešno in požrtvovalno lečenje. Odbor društva zdravnikov je vsled tega primoran opozoriti, da so take javne zahvale po enodušnem naziranju vseh zdravniških organizacij stanu neprimerne. Ugledu zdravnikov nikakor ne koristijo, nasprotno mu morejo le škodovati, ker vzbujajo sum, kakor da bi se zdravniki skrivali za neko indirektno reklamo in se z njo identificirali. Če se je zdravnik z uspehom in požrtvovalno posvetil svojemu bolniku, je storil le svojo dolžnost. Velečeno občinstvo torej prosimo, da v interesu ugleda zdravniškega stanu v bodoče opušča vsaktero javno zahvalo.

Za odbor društva zdravnikov:

Dr. Demeter Bleiwels-Trsteniški
t. č. predsednik.

40 letni uspeh, ki ga potrjujejo na tisoče priznanj.

Želodčna tinktura

lekarnarja Piccolija v Ljubljani

krepi želodec, pospešuje prebavo in je odvajalna. 1 stekleničica velja 20 vin.

Naročila sprejema lekarna **G. Piccoli, Ljubljana.**

A. Zupančič

knjigovez v Ljubljani

Slomškova ulica štey. 31

priporoča svojo na novo urejeno

knjigoveznico

za prijazna naročila vsakovrstnih v knjigoveško stroko spadajočih del. — Razen vezanja raznih knjig za knjižnice in šolsko rabo se še posebno priporoča za naročila trgovskih knjig (protokolov), različnih map, vzorčnih knjig in vsakovrstnih kartonaž. Izdeluje tudi okvirje in passepartout, priklade za različne podobe, fotografije itd.

Cene nizke.

Postrežba točna.

„Zdravnik želodca“

je edina posebnost želodčnega likerja iz zdravilnih rastlin, kateri izborna vpliva proti slabosti v želodcu ter ga radi tega v nobeni družini ne bi smelo manjkati.

Kavarna „Central“

Ljubljana.

Vsak večer

KONCERT

nanovo došle

dunajske damske kapele.

Začetek ob 9. uri.

Vstop prost.

Sestanek tujcev.

Vso noč odprto!

! Pošljite naročnino, če je še niste! !

Občno konsumno društvo v Idriji

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. svečana 1913 sklenilo, da se hranilne vloge članom

obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.

Kredit do 30 dni je obresti prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov. Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in sicer že od 30 dni naprej. Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. zjutraj do 12. dopoldne ter od 2. popoldne do 6. večer. — Odpovedni rok so pri društvu najprimernejši in varnost vlog najboljše, kajti za varnost garantira premoženjska in blagovna vrednost. Vsak član najlažje zaupa svoje prihranke svojemu zavodu.

Načelstvo.

Otvoritveno naznanilo in zahvala.

Podpisani tem potom naznanjam, da sem oddal mojo restavracijo Fiala v Gradišču št. 2 v Ljubljani go-podičnima A. J. Schmidt in se obenem zahvaljujem najtopleje vsem cenjenim gostom za dosednji mnogobrojni poset ter se naadejam, da bo slavno občinstvo ravno tako obiskovalo kot doslej mene. Naznanjam dalje, da prevzamem s 1. majem erarični hotel „Črni orol“ v Idriji, ki je prenovljen in so sobe za tuje opremljene z novo opravo. Potrudil se bom vsled svoje večletne izkušnje, da bom vsestransko slavnemu občinstvu v Idriji kakor tudi tuje vedno najboljše postregel z dobro kuhinjo in pijačo.

Jan Fiala, restavrater.

Podpisani vljudno naznanjava, da sva prevzeli restavracijo Fiala v Gradišču št. 2 v Ljubljani od g. J. Fiala ter prosiva slavno občinstvo za blagohotno naklonjenost. Postrezali bova z najfinjšo kuhinjo ter s pristnimi vini in z dobrim svežim pivom.

Za obilen obisk se vljudno priporočava

A. J. Schmidt.

Anton Bajec

umetni in trgovski vrtnar

naznanja sl. p. n. občinstvu, da se nahaja njegov

cvetlični salon Pod Trančo

Velika zaloga suhih vencev.

Izdelovanje šopkov, vencev, trakov itd.

Okusno delo in zmerne cene.

Zunanja naročila se točno izvršujejo.

Vrtnarija na Tržaški cesti 34.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta štey. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

in stroje za pletenje

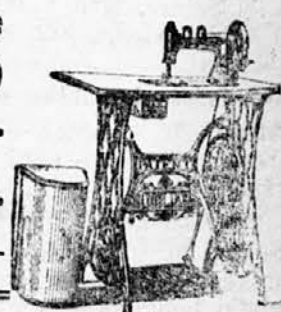
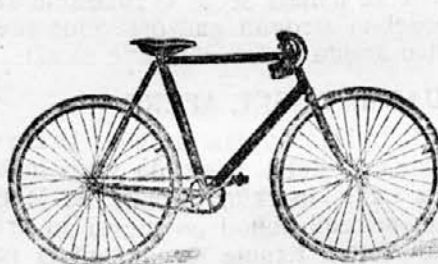
(Strickmaschinen)

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastonj in franko.

„SLAVIJA“

GENERALNI ZASTOP „SLAVIJE“ VZAJEMNO ZAVAROVALNE BANKE V LJUBLJANI.

VZAJEMNO ZAVAROVALNA BANKA V PRAGI,

ki je največji slovanski zavarovalni zavod v Avstriji, se najtopleje priporoča ter vabi p. n. slovensko občinstvo, da sklepa zavarovalne pogodbe, posebno za življenje in proti požaru le pri njej. — BANKA „SLAVIJA“ ima posebno ugodne pogoje in prikladne načine za zavarovanje življenja. Njeni tarifi za preskrbljenje za starost, za slučaj smrti roditeljev, za otrokom, so najcenejši. Ona razdeljuje ves čist dobiček svojim članom. Življenske police banke „Slavije“ so neizpodbitne in nezapadle. Gmotno podpira banka „Slavija“ narodna društva in organizacije, prispeva k narodnim dobrodelnim namenom in stremi za izboljšanjem in osamosvojitvijo narodnega gospodarstva. Ogromni rezervni fond nad K 58 milijonov jamčijo za popolno varnost. Čistega dobička je do sedaj izplačala svojim članom življenjskega oddelka K 2.733.740-70 Kapitalij in škod pa je do sedaj izplačala K 123.257.696 77. Vsa pojasnila daje ter cenike in razkazila razpošilja drage volje in poštnine prosto